

Klingenrücken, hrbet.	Kommandiren, veleti.
Klingenschärfe, ostrina.	Kommandowort, povelje.
Klingenschneide, rezilo.	Kopf, glava.
Knirken, sključati se.	Kopfbewegung, gibanje z glavo.
Knirkmühle, sključeni obgon.	Kopfdeckung, kritje zgoraj.
Knirkschwinger, sključeno kolebati.	Kopfdrehen, obračati glavo.
Knickstütz, sključena opora.	Kopfhieb, sek zgorej.
Knickwippen, kolebati v sključeni opori.	Kopfkreisen, krožiti glavo.
Knie, koleno.	Körper, telo.
Kniebeugen, koleno upogibati.	Kreis, kolo.
Kniebeugung, upogib kolena.	Kreisbogen, okrogli oblok.
Knieen, klečati, poklekniti.	Kreiseln, vrteti se.
Kniefall, poklekljej.	Kreisdeckung, kroglo kritje.
Knieshang, kolenja vesa.	Kreisdeckel, dvojna krogla lest.
Kniefanfschwung, vzlet s kolenom.	Kreishieb, krogli sek.
Kniefheben, dvigniti koleno.	Kreislauf, kolotek.
Kniefkreisen, koleno krožiti.	Kreiswechsel, menjava krogov.
Kniefscheibe, šipica.	Kreuz, križ.
Kniefschnellen, izprožiti s kolenom.	Kreuz am Pferde, hrbet na konji.
Kniefprung, kolenji skok.	Kreuzabschwung, križni odkolebljej.
Kniefstrecken, koleno stegniti.	Kreuzaufschwung, križni vzlet.
Kniefwechsel, menjava kolena.	Kreuzbiege, križni ugib.
Kniefwechseln, koleno menjati.	Kreuzen, križati.
Kniefwelle, obgon na kolenu.	Kreuzschrittstellung, križna stoja.
Kniefwippgang, hoja v kolenjem kolebanji.	Kreuzüberschwung, kolebaje prevrniti se.
Knopf, butek.	Kugel, obla.
Knoten, vozal.	Kurze Deckung, kratko kritje.
Kolonnenmarsch, pohod v kolonah.	Kurzer Hieb, kratki sek.
Kolonnenstellung, vstop v kolone.	Kurze Kreisdeckung, kratko kroglo kritje.
	Kurzwickpen, kolebati nizko. (Dal. prih.)

Ozir po svetu.

Iz Ruskega.

Iz Petrograda 1/12. aprila. —η—

„Naród guljajet, a vi vse ešče dóma?“ — me je nagovorila na velikonočni pondeljek devočka, prišedša sobo pospraviti. „Što eto do menjá, guljajet li narod, ili ne guljajet?“ — jej suhoparno odgovorim, kakor človek, ki se za nič na svetu ne zmeni, razun za knjigure. „Segodnja stóit truda, pokinutj knjižki i posmotretj na ploščadj“. — Što mnje smotretj na ploščadi? šubu, kosmatuju borodu ja vižu i doma v zrkale“. — O, ne uželi! tam i nežnija ščečki“ — se je poredno nasmejala. Naj se pa zgodi po tvoji volji, vsaj ne bom tvoji metli na poti, si mislim, pokidam knjižki na polico ter se odpravim iz svojega ostrovskega samotarstva čez Njevó — Prekrasno — v soboto večer, ko sem šel gledat, kako je za „Voskresenije Hristóvo“ razsvetljen „gorod i kupol Isakijevskago Sobora“, i kako pravoslavni „hristosujutse“ (poljubujejo se pri vstajenji Kristusa) — moleli so v zrak goli jambori, v Njevski pristanji (luki) zamrznjenih, parobrodov i ladij, i peš sem šel čez Njevo, kakor po suhem — a v pondeljek, kaka sprememba! — sinja Njeva se je probudila v svoji „granitni postelji“, razdrobila je svojo petmesečno, mrzlo odejo, i mogočno vali orjaške plošče ledú v finski zaliv, z jamborov ladij vihrajo trojebarni „flagi“, i meni — bilo je treba iti na most. Po admiralitetskih buljvarih i vsej dolgi i široki ploščadi je mrgolelo brezštevilnega ljudstva. Na trgu je improvizirani, tako rekoč, celo mesto balaganov (pestrih lese-

nih hiš): dve prostorni gledišči s sedeži od 10 kopejk do 5 rubljev, plesišča, lavki, zverinjaki, cele vrste meled (ringeljspielev), konjičkov, gugalnic, visečih čolnov, ki se zibljejo po zraku, kakor „no volnistomu morju“. Tu kažejo velikane, tam pritlikovce i druga čudovišča prirode; tu igrajo gimnastiki kavkasko vojsko, tam uganja na balkonu predivobradi „nájac“ svoje burke, se meče z medvedom, dokazuje iz stare knjigure, da so smešljivi satiri, ki kinčajo pestri balagan, njegovi dedje; godba tu i tam, streljanje, petje — „Narod udovljjetvorajet sebé“ i se smeja — nehote (vsaj ni bilo mogoče drugače) sem se posmejal ž njim za 20 kopejk. Odpravim se dalje med lavkami i balaganimi, iznad katerih vihra celi gozd raznocvetnih zastav; posestniki balaganov niso bili ravno izbirčni v tem. Malafejev drugače — iznad njegovega gledišča vihrajo le slavjanske trojecvetne zastave, i lampice, s katerimi on razsvetljuje po noči zunanje stene svojega balagana, so ubrane le v slavjanskih „cvetah“ v razne podobe. Malafejevo gledišče bilo bi vredno tudi znotraj ogledati, si mislim, ter se oziram, kod bi priril do tega ali družega vhoda — pa hohot i vrisk zašumi izmed „tolpeščese“ množice: miza, naložena z vrelini samovari se je prevernula i zalila s čajem korbo pirožkov i škaf morožnago (ledetine) — mladi fantina se joka, da bi granitno Njevsko steno ganil. Neki „barin“ si sname medvedjo šapko z glave, vrže va-njo „rub“ ter pobira kopejke med hrohotečo množico. V malo trenutkih se obrne k fantu: „Vo skolkó ceniš tvoj tovar?“ — „V dva rublja“ — „Vot, dva rublja! no što sdelatj s dvacatju cetirmja kopejkami?“ — „Ja posmotrju bitvu Ruskih s Kabardincami“ (kavkaski narod). — Gospod mu dá še ostalih 24 kopejk, fantina se sladko nasmehne, zavpije: „Blagodarju vas! spasibo!“ ter teče v balagan, kjer so se ravno streljali, da je po vsej ploščadi gremelo.

Na to sva se srečala s prijateljem ter odpravila na Njevski prospekt. Široka ulica je bila v svojem ustji na trg pravi Babilon. Konsko-železnični i podobni „dilizansi“ imajo te dni tukaj svoj kolodvor, ali če hočete, svoj koloobrat, ker jim je pot čez admiralitetsko ploščad zaprečena, dokler „narod guljajet“. Med neštevilnimi „ekipažami“ i „tolpeščimse“ narodom prirjeva na prospekt i se trudiva dalje skoraj s takim vspehom, kakor čolnič proti valovom dereče reke. Po sredi prospekta drdrajo vsakih 5 minut trije z narodom do vrha napolnjeni „konnodorožnije vagoni“; na desno njih se podé gori, na levo doli po prospektu tiseči i tiseči ekipažev *) (ekvipaž) vseh zvanjij, od igrači podobnega lehkega izvoščeka, ki letí po ulicah, kakor na krilih, do težkega, v srebro okovanega „kučera“ dvorjanskih „veljmož“; po tratnarah se ziblje peši narod. Tu se vidijo vse noše, frak i čamara, najnovejša moda i staroruski kaftan, kot sam bog Mars strašni kozak i črnolasi drobni Črkes. Na križpotjih se množica zajézi, vrsta ekipažev (ekvipaž) čaka trenutka, da bi zdrdrala čez prospekt, tropa fantalinov na vsakem voglu i prehodu vpije: gazeti! samije novejšije telegrami! revolucija v Paríže! bileti z vijigrišami! bumagi! špički! Tam spet pred kakim modnim magazinom zagrađe pot „prelestne“ krasavice; tu se množica smeja „udovljjetvorivšemu sebe“, ki ne neha krasnolici „znakomki“ ponujati „hristosovanija“, dokler mu s prstom ne popreti mož „poredka“. — Kar preide dober pešec v navadni dan v pol ure, komaj sva prerila v petih četvrtih ure skozi pestro družbo. „U traktira“ na mehkiem divanu si ohladiva potrta kurja očesa i zdruzgane kormolce ter upokojiva kričeči želodček s „kubkom peter-

*) 20.000 je v Petrogradu samih številjenih izvoščekov.

burskago eksportnago“. Za pet kopejek naju prepelje „konnodorožnij dilizans“ nazaj na ploščad.

Zvečer je osnoval slavjanski blagotvornik komitet „boljšoj hudožestvenno-literaturnij večer“ v véliki operni hiši. Večer sicer ni bil srečno izbran; v Mihajlovskem gledišči je bil benefic jako priljubljene francoske igralka, v Aleksandrinskem je prvič po odpustu na oder stopila druga slavna igralka, igralo se je tudi v vseh drugih glediščih, vendar se mora reči, da je komitet svoj namen več kot dosegel; v vsakem obziru se je izteklo sijajno. Ljubitelji umetnosti so se zbrali v velikem številu, posebno viši stanovi so bili v obilnosti nazoči, tako državni kancelar knez Gorčakov, predsednik ministerskega komiteta knez Gagarin. Iz programê, sestavljene iz 26 števil, omenim le te stvari: „Pervaja vstreča Slavjan z rimskim Kesarem“ i „živaja kartina k etomu“ — je poslušalce globoko ganila. Gosposodična kneginja Engaličeva je prekrasno pela „Slavjanskiju pesnju“; njo so obdarili z belimi vencami, prepletenimi s trakovi v slavjanskih cvetih, i tako dolgo klicali, da je slavjansko pesen ponovila. Pozneje je pela ravno ta kneginja prelepo arijo iz opere „Ziznj za Carja“ ter je bila petkrat klicana. Navdušenost je do vrha dokipela pri poemi gospoda Tjutčeva: Černoje morje“; za vsako štrofo je sledilo gromovito ploskanje in pesnik je moral celo poemo ponoviti. Živih podob k tej poemi ni mogoče dostojno opisati, še menj čutov, ki so jih one vzbudile v ruskih srcih. Prva podoba je kazala Črno morje, pokrito z gosto meglo; na bregu je ležalo nekaj trhljih kosov razrušenih ladij; na holmcu je sedela Rosija s povešenim vojenim praporom; pri njenih nogah je ležal v verige vklenjeni Neptun s povešenim trizobcem. Godba je otožno igrala. Megla začne rdeti — zánaves pade. Druga podoba: Morje čisto; na horizontu se dovolj jasno vidijo ladije, Neptun, vže nekoliko oprt na trizobec trga verige. Tretja podoba: Mnogobrojni flot; Rosija stoji ponosno na holmcu z vihrajočim praporom, Neptun jej kaže s trizobcem na flot. Po drugi podobi gromoviti „urá!“ po tretji ni bilo konca klicanja, dokler je niso ponovili — cela hiša se je vzdignila i pela „narodni gimn“. Pri apoteozi Rosije je bilo posebno zanimivo, kako Čeh Poljaku prigovarja, posnemati zgled drugih Slavjanov; Poljak se je držal, kakor človek, ki bi rad ubogal prijatelja, i sam ne vé, zakaj ga ne uboga. — Ta literaturna beseda se je tako dopala, da so jo včeraj ponovili.

(Dalje prihodnjič.)

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

(Dalje.)

Grôze se zgrudi ter pade Rozina, od neizrekljivega zavzetja nadvladana, enaka pogaženemu črvu ob kraji krnirja na tla. Svojo ljubezen, svoje poštenje, svojo prihodnost! — vse vidi hkrati vničeno ter v prah pomandrano! In kaj hoče početi z mrličem? Kaj bode k temu rekel oče, kaj mesto, svet? Kako bodo sodnije šle vsemu temu na sled? In kako bodo sodnijska izpraševanja poleg njenega že tako do smrti presunjenega in ranjenega srca ognjusile tudi čast očeta njenega? — Vrh tega pa bo prisiljena, da sama javno na vid postavi pred vsem svetom svoja skrivna čutstva, ter iskreno ljubezen svojo. To in še sto družih reči sukalo se jej je v strahovitih vrtincih po možganih, in vsa njena čutila vtopila so se v morje neizrekljivo žalostne, sramote polne prihodnosti. — Čez dolgo se še

le zopet po malem razbere; zlasti pa jo je v zavest probudil žalostni jok in stok, ki se je razlegal raz dvorišče gori skozi žalostno nočno tišino. Sluga, ki je bil generalu naznanil skrivni dohod kapitanov, prejel je bil ravnokar obljubljen kazen za svojo videzno lažnjivo obrekovanje.

Rozina odpre okno. Jok je prenehal, a Ivan — tako namreč je bilo slugu ime — korakal je proklinjajoč in z zobmi škripaje ravno preko dvora. Kaj da se je ravnokar ž njim zgodilo, se vé, da se revici Rozini še sanjalo ni. V tem hipu prešine jo nova misel; videzna zvezdica upa približiči jej zmed tamnih gromonosnih meglá. — „Ivane!“ zakliče tiho Rozina; „Ivane! pridi hitro hitro gori!“ On posluša, in tudi uboga.

„Ivane! bi mi li storil ljubav?“ zavpraša došlega. „Ne bo ti žal, ako mi spolniš prošnjo mojo; videl boš, da te prebogato poplačam; samo zakleti se mi moraš pri Bogu in vseh nebesih, da živi duši ne črhneš o tem besedice. Glej! ta-le krnir odnesi, pa dobro glej, da te nihče ne zapazi. Znan ti je globoki ribnjak zunaj mesta. Tje krnir zanesi. Ob bregu je privezan čolnič; v njega sedi, odrini tje na osredje in potopi krnir v globočino ribnjaka. Hočeš li to storiti? In nikomur nič o tem praviti?“

Sluga je v vse to pritrdil, akoravno se mu je vsa reč zdela nekako čudna in zamotana. Al pogled na svitle cekine je naglo razpihal vse sumnje in dvombe. Tako je tedaj malovredni in razuzdani človek, ki je že zdavnej zaslužil, da ga general spóka iz službe, dobil hčerko njegovo v zanjke svoje. Mislil si je sam pri sebi: to bode odslé krasno življenje! — — — jadrno toraj zgrabi krnir, zadene ga proklinjajoč, da je tako vražje težak, ter odide.

Polnoč je bila minula, na ulicah ni bilo žive duše, in nevidjen dospe sluga srečno do ribnjaka. Proklinjajoč zopet svoje težko breme telebi tu na tla; — pokrovec se razkolje, in — mrtvo truplo kapitanovo izvali se iz krnirja.

Mesec se je bil prikazal ravno ta hip izza oblakov ter obsijal s svojimi bledimi žarki strahoviti ta nočni prizór. Ivan se nekako preplaši; al misel na cekine in brezskrbno prihodnost ga kmalu zopet ohrabri. Hudomušno se posmeja, ter potihoma mrmra: „Da, da; saj sem vedel, da se nisem motil, ter videl res iti adjutanta skrivaj iz gospodičine sóbe. Ona zna lepe vragolije, večje kakor bi si kdo mislil!“ S težkim trudom stisne in stlači poslednjič sluga zopet mrtveca v krnir, zapre pokrov, kar se je najbolje dalo, sede poleg krnirja v čolnič, odrine proti osredju ribnjaka, ter izvrši ondi do pičice na tanko svojo nalogo.

(Dalje prihodnjič.)

Slovstvo.

* Nemška knjižica za brambo národnih pravic Slovencev je ravnokar v Mariboru na svetlo prišla pod naslovom: „*Politische Erörterungen zum Verständniss der Vergangenheit und Gegenwart*“. Knjižica ta je prvo delo, s katerim je katoliško-politiško društvo Mariborsko pričelo svoje delovanje, in da bi temeljito in pred vsem drugim razjasnila poštenim Nemcem, kaj da Slovenc, hočemo, zato se je pisala knjižica v nemškem jeziku. Al mož, ki je to knjižico pisal, ni le iskren Slovenec, ampak pošten Avstrijan je skozi in skozi. In kako je razloženo vse to, kar knjižica obsega? Tako jasno tako bistroumno, tako logično, tako mirno brez vseh fraz in sofizmov, da je res veselje čitati dobro brošurico. Želeti je tedaj, da bi jo v roke dobili posebno oni Nemci in Nemke, ki okuženi po „Tagespošti“, „Tagblattu“ in enacih strupenih listih, še omahujejo,

vsestranske izobraženosti. Še pozni vnuki bodo hvaležni takim dobrotnikom budnega, pa predolgo zane-marjenega naroda, in staročastna Avstrija bode priznavala domoljubje slovenskih učenjakov, ker se bodo naši sosedje sedaj menda malo manj razžaljane čutili, ako bi kateri slovenski glas segal do njihovih ušes.

* *Slovenski državni zakonik* iz c. k. državne tiskarnice na Dunaji prinaša v izvrstni prestavi najnovejše postave in občine imajo dolžnost, naročiti si ga, kar občinsko blagajnico stane na leto s poštnino vred samo 1 gold. 75 kr. V kranjski vojvodini bode menda od prihodnjega leta počenši samo do 115 občin, katerim bi cela slovenska zbirka postav potrebna bila in ravno tako tudi drugod po Slovenskem, toraj še enkrat prosimo državno upravo, naj se izdá mala zbirka postav v slovenskem jeziku za primerno ceno, da jo bode pri rokah imel vsaki sodnik, uradnik, župan in drugi omikani občani, katerim je mar za državljanske pravice v ustavni državi. Na Štajarskem je nek v enem samem velikem okrajno-glavarstvenem okolišču letos zamenilo 35 občin slovenski državni zakonik z nemškim vsled prizadevanja nekega političnega uradnika, izmed katerih še tudi „Pravnik“ ni imel nobenega prejemnika, akoravno je tam skoro toliko Slovencev, kakor na Kranjskem. — Vkljub takim in enakim oviram je vendar naročnikov na slovenski državni zakonik na Kranjskem 265, na Štirnem 226, na Primorskem 92, in na Koroškem 3. — Postave se imajo le v narodnih jezikih za primerno razglašene, toraj ga morajo občine imeti v jeziku občanov, ne pa v tujem jeziku, ker ima vsakdo pravico zakonik pregledovati, in nihče nima pravice izgovarjati se z nevednostjo postave.

* *Slovensko pravniško društvo v Ljubljani* združeno s podporami za pravoslovce se bode v kratkem osnovalo v našem središču in vse prijatelje pravniškega narščajo prosimo že za naprej za dobrohotne svete.

* *V slovenskem jeziku* se prejemajo vloge tudi pri viših in najviših stopinjah sodnijskih, političnih in finančnih oblastnij, toraj je priložnosti dovolj za rabo domačega jezika.

Imenovanja: g. Janez Košir, c. k. okrajni sodnik v Trebnje, g. Anton Rome, c. kr. okrajni sodnik v Lipnici, k. c. kr. deželni sodnji v Ljubljano za svetovalca, g. Vojteh Wenzovsky za c. kr. okrajnega sodnika v Idrijo, g. Balog za c. k. okrajnega sodnika v Sevnico, g. France Kočevar za c. kr. državno-pravniškega namestnika v Ljubljano, g. Dragotin Pleško za c. kr. sodniškega pristava v Kamnik; g. dr. France Munda, odvetnik, se je preselil iz Radoljice v Ljubljano; g. J. Ogrinc, c. k. okrožno-sodnijski svetovalec v pokoji, je sprejet med odvetnike v Novem mestu.

Ozir po svetu.

Iz Ruskega.

Iz Petrograda 1/12. aprila. —η—
(Dalje.)

„Narod volnujet“ v pravem blagem pomenu besede. Na „gosudarstvenni cirkular“ od 19. oktobra pret. leta je v Petrograd deževalo adresov iz vse široke Rusije. Na to so sledili v „zemskih gubernskih i ujezd-nih sobranijah“ pogovori o ljudskih šolah, o kmetijstvu sploh in posebno o kmetijskih učiliščih; v mestih o prestrojitvi mestnih zborov. Posebno hude prepire so zbudili pogovori o prenarredbi vojaškega sastava i srednjih šol i pa kod naj se spelje krimska železnica. Razni projekti te železnice so se naposled pretresali v treh zasedanjih „geo-

grafičezkago občestva“. Ves dotični materijal je zdaj pri ministerstvu.

Med absolutistično Rosijo i konstitucionalno Avstrijo je nekoliko razločka. Kar Vi v konstitucionalnih deželnih zborih „sklenete“, to Vam konstitucionalno ministerstvo navadno v koš vrže; — kar tukaj „zemskija gub. i ujezd. sobranija“, kompetentna društva i sploh javno mnenje za koristno spozna, to rusko absolutistično ministerstvo po ukazu samodržavnega cara navadno izpolni.

Polemika o srednjih šolah se najbolj trdovratno na dolgo vleče. Te prepire je pretrgal pred 14 dnevi „Ruskij Arhiv“ s tem, da je povedal, kako je Ludevik Napoleon caru Nikolaju zvezo ponujal, i kako jo car ni sprejel. Povest je dolga, i tukajšnji listi i ljudstvo jo imajo za resnično.

Posnamem Vam povest R. Arhiva na kratko. Tedajni ruski poslanec v Parizu, Kiseljev, je iz več okoliščin posnel, da namerava republični predsednik Napoleon iz republike narediti cesarstvo. To je on sporočil v Petrograd tedanjemu ministru vnanih del, Nesselrode-u, ter ga prosil poduka, kako ima postopati na tak slučaj. Nesselrode mu je odgovoril, da je še časa do tega. Komaj je prejel Kiseljev tak odgovor, vže je Napoleon cesarstvo oklical. Drugi poslanci so priznali nov položaj v imenu svojih držav; Kiseljev se naredi v Parizu bolnega, v Petrograd pa zopet piše po poduk. Al Napoleonu se je bolj mudilo kakor Nesselrode-ju; da bi skoraj prišel s Kiseljevem v dotiko, povabi ga na bal. Kiseljev pride, i ko Napoleon v salon stopi, se Kiseljev med privatne goste pomeša, ker pri cesarstvu še ni bil akreditiran. Napoleon kratko pozdravi diplomate, poišče Kiseljeva ter ga vzame seboj v kot okna. Tukaj mu razlaga, da sta samo dva moža, ktera mora on, kot cesar, posnemati: prvi je njegov stric, velik mož; pa če hoče njega posnemati, se bo moral v anglejski družbi bojevati z Rosijo; po tej poti svojega namena ne doseže, ker Anglija ni sposobna niti po legi niti po moči nadomestiti Rosijo. Drugi mož je car Nikolaj — Francija i Rosija v zvezi bote gospodstvovali nad svetom. Napoleon je prosil Kiseljeva delati v tem smislu, i ko prejme iz Petrograda razrešenje, prec priti k njemu, če prav o polnoči. Kiseljev vrnivši se iz bala domú, je našel vže na mizi Nesselrode-jev poduk, da Rosija prizna Ljudevika Bonaparteja kot Napoleona družega, ali kot tretjega ga ne more priznati, i da car Nikolaj ga bo imenoval svojega prijatelja, a ne svojega brata. Kiseljev je spravil ta poduk v mizo, ter naglo sporočil v Petrograd, kar mu je Napoleon naročil. V malo dneh je prejel Kiseljev — ne nov poduk, ampak ostri ukaz, postopati, kakor mu je poveljeno i vest, da v Petrogradu niso ž njim zadovoljni. Napoleon pa — se je vrgel Angliji v naročje. — Birževija vedomosti so naštele, koliko britkosti bil bi lahko Nesselrode Rosiji prihranil. Ljudstvo je majalo z glavo; nekteri so rekli, da v zvezi z Napoleonom bi sicer Rosiji ne bilo treba na Črnem morji „nove“ flote strojiti, a njeni kmetje bi tudi ne bili osvobodeni (kakor vidite, Rosija ne pogreša avstrijskih modrijanov); drugi pa so trdili, da Rosija je dovolj široka za flot i svobodo, samo da bi jo bilo pred vsem treba od še ostalih Nessel-i podobnih rodov osvoboditi. „Golos“ je pa šel v tej stvari svojo pot, on si je mislil, čemu pogrevati to zgodovinsko starino? i prinesel je okoli cvetne nedelje namesti misli o Nesselrode-jevem postopanju tri dolge članke zaporedoma proti klasičeskemu izobraževanju i za realistično.

Vse se je čudilo, da je „Golos“ kar čez noč nihilist postal. Jaz sem si včasi doma domišljjal, kaka strašna pošast more to biti, ruski nihilizem. Te dni

sem se ga iz „Golosa“ navadil; v vseh svojih konsekvencah on še krojača na ruski prestol ne spravi po ameriškem izgledu, tem menj more doseči to, česar se zapad tako boji. Meni, se vé da, dasiravno ni taka zmeja, se nič prav ne dopada Golozov nihilizem. Zato sem prav zadovoljen z Birževimi i Moskovskimi „Vedomostjami“, ktere mirno i spodobno, pa z neovrgljivimi dokazi izsledujejo, da je klasičesko obrazovanje tako potrebno ruskemu narodu, kakor vsakemu drugemu, i da realne in tehnične šole se morajo sorazmerno z gimnazijami množiti i zboljševati.

Ta teden nadaljujejo skoraj vsi listi prepír o tej stvari. Menda v 14 dneh pride stvar v državni svét na pretresovanje i bo potem rešena. Vse je radovedno, kako, — a skoraj ni dvomiti, da precej v smislu Moskovskih „Vedomosti“, to je, za klasicizem. — Tako ruski „narod guljajet i volnujet“.

Znamenito se je te dni neka sodba pred „prisežniki“ istekla. Sedemnajst let staro dekle je bilo zatoženo, da je svojega novorojenca umorila i ona je tudi vse obstala, zavolj česar jo je prokuror (državni pravdnik) tožil. Prisežni pa so našli stvar tako, da so dekle nedolžno spoznali — i ljudstvo je bilo z njihovo rzsodbo prav zadovoljno. — Ta stvar spominja na drugi slučaj, ki se je bil menda pred dvema letoma tukaj pripetil. Takrat je bil obdolžen trgovec o goljufiji z menjicami. Prokuror je trdil, da ga ne more tožiti, prisežni pa so ga spoznali krivega. Sodniki so bili v zadregi, i prisežni razpuščeni pa drugi zbrani. Ti so ga pa sopet proti mnenju prokurorja krivega spoznali i na to je bil obsojen.

Ako je človek živel v kakem središču srednjeevropejske kulture, kjer je skoraj vse, kar je slišal i čital o Rusiji, le surovost i barbarstvo, ter se v dveh do treh dneh znajde v Petrogradu na Njevskem, lahko misli, da se je hlapon zmotil, ter ga pridrdral, ne v Petrograd, a v Lipsijo ali kako drugo „papierno“ mesto. Skoraj ni drugače mogoče, kakor da ga tukaj najpred nagovori vedomoščik; kamor se po Njevskem obrne, tam mu ti prodajalci vsakdanje zgodovine naproti kričé: „Vedomosti“! „Novejšije telegrami“! „Golosi“! „Birževija“! „Peterburskija“! „Moskovskija“! „Nedelja“! „Delo“! „Vsemirnaja“! „Vestnik Jevropi“! — celi strašen register jim teče, kakor staruški roženkranec. Pa kmalu zapazijo, da jim je „delo z inostrancem“ i naglo spremene imenik: „Gazeti francuskija“! „nemeckija“! „illustrovannija“! — Tako gre od sedmih jutra do enajstih ponoči, kdor ni pred torbe razprodal.

S časniki vsake vrste je Petrograd, hvala Bogu, obdarovan, kakor „Vjatka, semi (sedem) gorodov matka“ s hlebom. *) Veliki dnevni listi, kakor tudi večidel tedniki i mesečni literarni listi so izvrstno vredovani, manj hvale vredni so vsi mnogobrojni šaljivi i literarni listi z ilustracijami, vrh tega ima vlada skoraj za vsak od delj „pravljénija“ svoj žurnal.

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Štajarskega. (Naši štajarski slovenski poslanci) so se večidel 29. aprila odpeljali na Dunaj, kjer imajo v pondeljek razgovore z ministerskim predsednikom Hohenwartom in menda tudi z drugimi ministri. Želimo jim in nam mnogo dobrega vspeha. — Iz gotovega vira zvedamo, da je kat. tiskovno društvo v Mariboru kupilo lastnino „Slov. Gospodarja“ in da bode društvo ta list s 1. julijem začelo izdajati. Prazno pa

*) V ruskih gostilnicah sploh se kruh ne plačuje.

je vse ono pisarjenje v ljubljanskih in mariborskih nemških listih, kakor da g. Alešovec prevzame vredništvo imenovanega lista, kar se nam ravno tako iz zanesljivega vira poroča. — Tako piše „Slov. Narod“.

V Gorici 27. aprila. ☉. — Čast Bogu! Preteklo nedeljo, 2. po véliki noči, smo imeli v semeniščini kapele v prvo v Gorici (kolikor je mogoče iz zgodovine in ustnih izročil posneti), popolno popoldansko službo Božjo v slovenskem jeziku, to je, krščanski nauk s prižnice za odraščene in litanije z blagoslovom. *) — Vvodni govor, skoz in skoz jednat in okolnostim primeren, je imel podvodja bogosl. semenišča gosp. Mih. Boltar, litanije z blagoslovom pa sam ravnatelj in profesor mons. dr. Hrast. — Kdor zna reči in dogodke opazovati, je z roko lahko potipal razloček med tem, kedar se ljudem v razumljivem jim jeziku sveta opravila opravljajo, — kedar se jim v čisti slovenščini in tako razločno molitve pojejo, kakor pri nas v nedeljo — in pa med tem, kedar se jim moli v tujem jeziku. — Slišim, da ima vpeljanje slovenskega popoldanskega opravila dvoje namenov: 1) ustreči občni želji in živi potrebi slovenskih prebivalcev našega od dne večega mesta — potrebi gledé na mnogovrstno spodkopavanje sv. vere; 2) ponuditi čč. bogoslovcem priliko, poslušati, kako naj bi se oni svojega posla lotili, kedar prestopijo v dušno pastirstvo. Vrstili se bodo menda v razlaganji sv. nauka predstojniki in mladi mašniki (prefekti) semeniščini in tako bo poslednjim sem. cerkev prava vadnica. Dosehmal so hodili bogoslovci v véliki cerkev ital. nauk poslušat, kterege pa večina ni umela; nova naredba je gotovo praktičniša. — Ene same reči se je bati, da ne bi namreč sem. cerkvice, akoravno precej prostorna, vendar bila premajhna, kajti že prvokrat je bila skor polna ljudi, da si se ni bila nova naredba še povsod razglasila. — Tako je tedaj rešeno tudi to — goreče vprašanje goriško. Zahvaliti se imamo zato njemu, ki so ga „Novice“ že enkrat naš „steber“ imenovale, mons. dr. Hrastu, kterege je po tem takem nek nepotrpežljiv dopisnik v „Slov. Narodu“ prenašlo obsodil. Vse pa, kar se je storilo in doseglo, je neodvisno od „kat.-polit. društva“ in laških njegovih odbornikov. Hvala tedaj, komur hvala gré!

Iz Gorice 28. aprila. — Ne bo ga ne mirú v Gorici. To je vže spet pokazal včerajšnji „Sočin“ občni zbor. Mislim, da o zidanji babilonskega stolpa ni bilo več zmešnjave, ko v tej seji v čitalničinih prostorih. „Olikani Slovenec“, „ustavnost“, „parlamentarizem“ — to so zreli našim politikarjem neznane reči. Pa kaj to! oni ne vedó več, kaj pomeni domača beseda „spodobnost“, da ne govorim o novoslovenski (?) „red“. Marsikaj je včera kazalo, da ste nekterim ona izraza enacega pomena z besedama „surovost“ in „porednost“. Toda čemu hočemo lupino grizti? Lotimo se raji koj jedra! — Šlo je za voljenje novega odbora, kateri naj bi ustrezal vsem goriškim Slovencem, ter edinil jih za dosežanje namenov, ki jih imamo zahodni Slovenci kot odlomek narodov in na ktere mora meriti tudi „Soča“ po svojih pravilih. Prvi rakov korak proti spravi je bil ta, da se je prepustilo prvosedništvo — ne „nepripravnemu“ Vales-u, kakor oni pot — ampak županu M. Dolijaku, kateri je znabiti mož na svojem mestu v deželni zbornici in županijski pisarnici Solkanški, a v „Soči“ nikakor ne. V „poljskem zboru“ je res težko vzdrževati red, ali vsaj resne in dobre volje

*) Kr. nauk je bil, ako se ne motim, do l. 1837. ali 1838. v farni cerkvi na Travniku slovenski, litanije pa ne. Pred kakimi 10 leti se je bil v semeniščini cerkvi vpeljal, ali še do tretjega pota se ni prišlo, iz vzrokov, ki jih nočem tu razlagati. Pis.

sede poleg Rozine. Ona je sedela kakor kip iz marmeljna, blede in nepremična; v črnem njenem očesu plamtelo je z muklim in strastnim ognjem hkrati ponos, bolečina in preziranje. Ivanu se je valjal jezik; kvasil je tje v en dan, sam menda ne vedoč, kaj; Rozina pa ga tudi ni poslušala. Bila je na videz kakor mrtva; al v srcu jej je kipelo in vrelo. Ni mu odgovorila besede, niti se ganila. Tihota zavlada zdaj po sobi — smrtna tihota. Rozina, črni sklep snuječa, kakor od gada pičena, zdaj jaderno vstane. Iz oči blisketal jej je strastni ogenj in obup. Ivan jo zgrabi za roko, ter jo hoče vdrti. V neizrekljivem srdcu se mu strga Rozina iz rok, popade svečnik s prižgano lučjo, ter švigne iz sobe, vrata siloma zalušivši za seboj.

Kmalu zatem je stal obširni poradani *) grad v — plamenu!

Kdaj in kako da se je zanetil in vnel, nihče ni vedel. Na gašenje ni bilo misliti, ker vsaki se je štel srečnega, da si reši življenje. Družina je kakor brez glave begala sèm ter tjà. Edinega Ivana ni bilo nikjer videti. Pa glej! na enkrat se prikaže pri oknu zgornjega nadstropja, okrožen od dima, objet od plamena. Nihče se ni hotel in tudi že ni mogel podati po-nj v goreče poslopje; on pa vendar tudi ni hotel živ zgorjeti, temuč poskoči že zelo opečen skozi okno v dvor. Ranil se je s tem do smrti, in komaj da je bila še duša v njem. Zdaj mu vendar priskoči grajski zdravnik na pomoč; — Ivan se še za ene trenutke zaveda, a to menda le kakor nalašč v veliko nesrečo Rozinino. Z malo besedami razodel je namreč okoli stoječim, kaj se je bilo zgodilo one osodepolne noči v generalovi hiši. „Unemu je takrat odprla tihi grob v mrzlih ribnjakovih valovih; meni je hotela zdaj porahljati posteljico v razsrdenem plamenu; jez pa jej hočem povrniti vse to s tem, da jej preskrbim če ne huje, vsaj varno stanovanje v tamni jetnišnici“.

To so bile Ivanove zadnje besede. Vsled razodete te dogodbe bila je Rozina pred sodbo poklicana in na mnogo let v ječo obsojena. —

Končal je s tem prijatelj moj žalostno pripovedko svojo. Pozorno sem ga ves čas poslušal, in z otožnim duhom se poslovil od njega.

Ozir po svetu.

Iz Ruskega.

Iz Petrograda 1/12. aprila. — 7 —

(Konec.)

Knjige v Petrogradu skoraj tako prodajajo, kakor v Ljubljani tepke. Razun velikih, večidel po Njevskem pomeščeni „knjižnih magazinov“, s katerimi se ne morejo meriti po številu i krasoti dunajske „Buchhandlungen“, se nahaja posebno mnogo „knjižnih lavok“ (na Dunaji „antikvarji“) po Voznesenskem i po Boljšom prospektu i skoraj na vsakem mostu. **) Pri priložnosti sem prašal „knjigoprodavca“, zakaj so ravno „knjižnija lavki“ po mostih pomeščene. „Što bi letom razkalenija knjigi prohlaždatj, a zimoju ocepnelija raztapljivatj“ — mi je mož modro odgovoril i še nasmešnil se ni pri tem. Zdi se mi, da sem nekaj enakega vže čital v nekem slovenskem dopisu iz Petrograda — nu, kaj za to? zakaj bi ne smel povedati, kaj „ostrak“ radovednežem ponavlja? V taki lavki sem kupil „sočinenija“ Puškina, sedem tomov, debelih, od-

*) Besedo „poradana“ rabijo v naših gorenjskih krajih za lesene stavbe, ki so zunaj z apneno mavto ometane, ter so skor popolnoma enake zidanim poslopjem. Po Hrvaškem in Ogerskem se vidi prav obilno takih stavb. Pis.

**) Teh je v Petrogradu lepo število 160.

lično vezanih, i kar je glavna stvar — brez apostrofa, za sedem rubljev. *) Ne omenjam čitateljem zato najpred Puškina, kakor da bi bil on med ruskimi pisatelji največ spisal, ampak zato, ker se mi on vsakem obziru najbolj dopada, njegov jezik je prekrasen i bogat i za Slovence najlože razumljiv. Tudi Francozi i Angleži niso nobenega ruskega pisatelja toliko čitali, kolikor Puškina. Ruska literatura sploh se je skoraj na vse strane vže bogato razcvela. Veliko krivico dela resnici, kdorkoli s kritiko sodniškega stola s preziranjem slavjanske, i posebno ruske literature, kakor da ne bi imela ničesa, razun nekoliko diletantičeskikh pesnic o ljubezni, tici i cvetici (kar je sicer vse prav lepo) naši mladini na zapad kaže, kot na edini zaklad vsega lepega. Da, tam je mnogo lepega, i naša mladina se iz zapadnih literatur lahko mnogo uči, to rad sam prizna, kdor noče biti enostranski — tam je pa še več puhlosti i takega „veltšmerca“, ki jo uči kesati se, da se je rodila. Hočeš nasladiti svojo dušo z zdravim humorom, bistrumno satiro, nežno ostroto — čitaj Puškina. Lermontov ti gorko i britko pové, kaj si, pa prečitavši njegove poezije ne boš pomišljal, kaj bi ti bilo boljše, skočiti li v Vezuvov krater ali doma v sobici si vrat prerezati — pomišljal boš vse kaj družega. S Turgenjevom v roki ne bo skočila dekle skozi okno, ampak zvedela bo iz njega, kakošen je svet na vostoku i na zapadu i po tem se bo ravnala. Če hočeš smejeti se — vzemi Gogolja v roke — njega ti ne bo treba pred sestro i hčerjo skrivati — malo kateri pisatelj je toliko smeha zbudil, kolikor Gogolj s svojimi „mrtvimi dušami“. Bogastvo i krasota ruskih narodnih „basnej“ je vsemu svetu znana, le mi Slovenci za-nje ne vemo. (Sam Krijlov jih je napisal 324; 64 jih je inostranim deloma podobnih, deloma po njih ponarejenih, ostalih 260 so originalno ruske). Dramatika se na Ruskem prekasno razcveta — Rusom najbolj priljubljena so dela Ostrovskago. Komedije i drame so Rusi začeli k sožalenju tako rekoč vže v privilegiranih fabrikah strojiti, kar se na zapadu vže delj časa godi. To zimo je 30 dramatikov protestovalo v listih zoper navado glediških vodjev v „gubernskih i ujezdnih gorodah“ njihova dela bez njihovega osebnega dovoljenja na oder staviti. — O ruski literaturi se mi je potrebno zdelo vže zdaj to omeniti; obširneje Vam bom morda pozneje pisal, kedar bom v njeno svetišče kaj več kot samo pogledal.

Govorniške vaje društva „Slovenije“.

Govoril je dr. Razlag, kakor smo v predzadnjem listu povedali, obširno o slovenskem časnikarstvu in sicer o sledečih točkah:

1. Koliko in kakošnih časnikov je Slovincem treba?
2. Kako se naj naši časniki dušno in materialno podpirajo, toraj zdržavajo?
3. Ali nam je treba že sedaj političnega dnevnika?
4. Ali bi koristen bil časnik v nemškem jeziku?

Pričel je blizo tako-le:

Znano je celemu izobraženemu svetu, da je dobro vredjeno in umno razvito časnikarstvo velevlast, ktera marsiktero koristno reč dožene in narodom vdahne nove ideje v narodno-gospodarskem, političnem in društvin-skem življenju. Predolgo bi trajalo, ako bi vam o tem še hotel na širje govoriti, kar je tudi znanstveno izobraženim gg. društvenikom že tako znano. Naj toraj samo govorim o predloženih 4 točkah.

*) Puškin se je rodil v Moskvi 1799. leta i je umrl v Petrogradu 1837. leta, tedaj jako mlad. V 20. letu svoje starosti je vže spisal, razun več manjših, svojo slavno poemo „Ruslan i Ljudmila“ v šestih pesnih. Pis.